

En memòria de qui sí que va ser al Princesa

El Cinema Okupat de la Via Laietana, més conegut com a cinema Princesa, s'ha erigit al llarg dels anys en una referència històrica de la cronologia de Barcelona. Un exemple el trobem en l'emblemàtic calendari anual del dibuixant Carlos Azagra editat per la Federació d'Associacions Veïnals de Barcelona (FAVB), que inclou en la casella del 28 d'octubre – dia del desallotjament de l'edifici l'any 1996– una bandera okupa. L'immoble de titularitat pública, antiga seu del sindicat vertical, va ser venut per l'Estat espanyol a la immobiliària Finques Forcadell a través d'uns intermediaris, i va acabar sent –en règim de lloguer– la seu de la Delegació Territorial de la Generalitat a Barcelona. Ara fa trenta anys, durant

set mesos i mig, les seves parets van viure un parèntesi d'empremta llibertària.

Aixoplugats en aquella gegantina teulada de pissarra lliscant, per on tràgicament va caure en un dia de pluja el company de lluita Joan Conesa, vam debatre incansablement sobre la vida i la resistència, la coherència i les incoherències, sobre com podíem lluitar millor contra el sistema, contra la policia, contra les presons. Volíem enderrocar tots els murs que ens envoltaven i ho intentàvem aconseguir provant una vida més lliure. Arriscar, patir, estimar, passar por, somriure i plorar, des dels grups d'afinitat i la confiança. D'aquelles dates encara en guardem secrets, alguns que han prescrit i altres que no. En definitiva, el

Princesa ens va canviar la vida. Moltes companyes vam abandonar la universitat per endinsar-nos en la universitat de la vida okupa, que sens dubte ens semblava molt més enriquidora. Les principals assignatures no eren les d'oratoria o política, sinó les que ens ensenyaven a construir – literalment– des de baix espais de lluita: fusteria, electricitat, lampisteria o reciclatge de menjar ens ocupaven gran part del dia. A les nits, compartíem amb alguns periodistes l'afició d'escoltar la ràdio de la policia: els meus preferits eren els canals 100, 200 i 400, en què la «superioritat» i Jaguar 0 –la Brimo d'aleshores– parlaven molt de nosaltres. Fins aquella nit que van advertir: «Compte que, com ja sabeu, ens estan escoltant».

Reiteradament, des d'aquell 1996 he rememorat episodis del Princesa amb companyes que hi van ser, però per estupefacció meva, també he sentit explicar suposades vivències que mai van passar en boca de persones que mai hi van viure o participar. Un fenomen semblant als

que suposadament també van trepitjar les llambordes del Maig del 68 a París o les places indignades del 15-M, però que ningú recorda haver vist.

Per sort, en aquest llibre, hi llegireu les històries de persones que sí que hi eren, que s'hi van deixar la pell, que hi van lluitar; les veritables protagonistes del Cinema Okupat de la Via Laietana amb els noms o pseudònims, amb il·lustracions que ens n'acosten les cares, vestimentes i pentinats. Per cert, també hi surten algunes de les companyes que ens han deixat, com en Joan, l'Edu, l'Aurora o el Patata. El llibre, a més, fa una aproximació acurada del que van ser aquells anys de lluita okupa, allunyada d'idealitzacions, amb totes les emocions i totes les misèries; fins a l'últim detall del llibre és fruit d'entrevistes reposades amb les protagonistes, que han fet un esforç de memòria per deixar un llegat que, fins ara, només disposava del valuós documental «La Txispa ke Prende la Metxa» del col·lectiu Chigra. L'Anna Miracle i en David Acevedo, a banda del guió i

les il·lustracions, han fet d'investigadors i arxivers, de guardians de la memòria d'un moment i d'una història.

Per a tota generació de lluita hi ha episodis que ho signifiquen tot, que queden gravats a la retina i que forgen les persones que serem en el futur. El desallotjament del Princesa va ser un d'aquests episodis, com ho va ser la reocupació de la plaça de Catalunya el 27 de maig de 2011, l'incendi de l'excavadora de Can Vies el 27 de maig de 2014, l'1 d'octubre de 2017 o la batalla d'Urquinaona del 18 d'octubre de 2019. Moments de força col·lectiva, moments d'exercir o patir la violència, enmig dels debats sobre la necessitat o legitimitat de passar a l'ofensiva. La catarsi de fer política tapant-se la cara, anhelant més llibertat, amb el risc de ser estigmatitzat en cas de perdre o idolatrat si la lluita és reeixida

i s'obren finestres d'oportunitat per canviar-ho tot. La línia fina que separa tota activista de ser una heroïna, una traïdora o una terrorista.

És trist haver-ho de recordar, però a la Barcelona del 2026 moltes de les expressions de lluita al carrer de la Barcelona del 1996 serien contestades amb multes, violència i presó. Les ordenances cíviques, la llei mordassa o el Codi Penal fan que aquella forma de viure hagi passat a ser il·legal. Però no abaixem els braços. El tsunami del cinema Princesa es va alçar poc abans que la dreta extrema de José María Aznar arribés al poder, a tall de vacuna, tal com podria passar el 2027, quan l'onada reaccionària global col·loqui els seus peons a Catalunya i a l'Estat espanyol.

Jesús Rodríguez